

NSVL KOHTU RAHVAKOMISSARIAADI ÜLELIIDU-
LINE JURIIDILISTE TEADUSTE INSTITUUT

RAHVAKOHTUNIKU JA RAHVAKAASISTUJA
BIBLIOTEK

N. S. LAPŠINA

ABORT

RK „TEADUSLIK KIRJANDUS“
TARTU 1941

Kohtuorganid on viimasel ajal täienenud uute kohtutegelastega, kel puudub veel vajalik vilumus kohtutöös.

Need seltsimehed vajavad igapäevast praktilist abi.

„Rahvakohtuniku ja Rahvakaasistuja Bibliotegi“ on ülesandeks täita lünka populaar-juriidilises kirjanduses. Biblioteek koosneb annetest, mis käsitlevad üksikuid küsimusi kriminaal-, tsiviil-, kohtu- ja teistest õiguse harudest.

A-11726 III

NSVL KOHTU RAHVAKOMISSARIAADI ÜLELIIDU-
LINE JURIIDILISTE TEADUSTE INSTITUUT

RAHVAKOHTUNIKU JA RAHVAKAASISTUJA
BIBLIOTEEK

N. S. LAPŠINA

ABORT

TOIMETANUD I. T. GOLJAKOV

RK „TEADUSLIK KIRJANDUS“
TARTU 1941

Tõlgitud teose järgi: Н. С. Лапшина «Аборт». Юридическое
издательство НКЮ СССР. Москва 1939.

Tõlkija: A. Nieländer.

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

24211

██████████ Vastutav toimetaja H. Kadari. Teh-
niline toimetaja J. Ots. Korrektor H. Pürkop. MB nr. — 1293.
Ladumisele antud 30. XII 1940. Trükkimisele antud 27. I 1941.
Paberi formaat 51,5 × 73. ^{1/32}. Laotihedus trükipoognal
26 102. Autoripoognaid 1,5. Trükikoja tellimise nr. 7.
Trükipoognaid 2^{1/4}. Trükisuurus 2000 eksemplari. Trü-
kitud Natsionaliseeritud „Noor-Eesti“ trükikojas, Tartu,
Kastani 38.
Hind rbl. 1.50.

Н. С. Лапшина: «Аборт». На эстонском языке. Эгосиздат
«Научная Литература», Tartu.

I peatükk.

VÕITLUS ABORTIDEGA SOTSIALISTLIKUS RII- GIS JA KODANLIKES RIIKIDES.

Sissejuhatus.

Abort ehk kunstlik raseduse katkestamine, kui ta ei ole esile kutsutud meditsiinilisel kaalutlusil või vanemate haigusliku pärilikkuse tõttu, on NSVL-s keelatud. Selle aluseks on abordi kahjulikus nais tervisele.

Ka kodanlikes riikides on abort keelatud ja samuti just kui naise tervise kaitseks kahju eest, mida see operatsioon tekitab. Säärane abordikeelu põhjendamine kodanlikes riiges on otsani vale ja silmakirjalik.

Sellest, kuidas kodanlikud riigid tegelikult hoolitsevad naise tervise eest, annavad kujukalt tunnistust naiste metsik ekspluateerimine ja ebainimlikud elamistingimused, milledesse on asetatud sajad miljonid töötavaid naisi. Kapitalistlikes mais on naine õigusteta. Kodanlikud konstitutsioonid „... räägivad ühtaolistest valimisõigustest kõigile kodanikele, ... kuid lisavad samas, et see ei puutu naistesse, või puutub neisse osaliselt“ (Stalin, Aruanne NSVL Konstitutsiooni projekti kohta, Partizdat, 1938, lk. 12—13).

Säärastel asjaoludel kõlavad sõnad naise eest hoolitsemisest pilkena.

Teises olukorras on nõukogude naine. Hoolitsemine tema tervise ja huvide eest on hoolitsemine tegelikkuses, mitte ainult sõnades.

Sotsialismi võit NSVL-s, mis lõplikult likvideeris eksploateerivate klasside jäänused, kutsus esile naise kultuurilise ja majandusliku taseme enneolematu tõusu. Suure Stalinliku Konstitutsiooni § 122 öeldakse: „Naisele antakse NSVL-s mehega võrdsed õigused kõigil majandusliku, riikliku, kultuurilise ja ühiskondlik-poliitilise elu aladel.

Nende õiguste teostamise võimaluse kindlustab naistele meestega võrdse õiguse andmine tööle, töötasule, puhkusele, sotsiaalkindlustusele ja haridusele, ema ja lapse huvide riiklik kaitse, raseduse puhul naistele puhkeaja andmine tööpalka edasimaksimisega, laialdane sünnitusmajade, lastesõimede ja lasteaedade võrk.“

Sotsialistliku ülesehitamise algaastail pidi lepima abordi kui kapitalismi ühe jäänuse vajalikkusega, kui paratamatusega. Praegusel ajal, peale seda, kui meie maal on sotsialism põhijoontes üles ehitatud, kui põhjused, mis abordi kui ühiskondliku nähtuse välja kutsuvad, on juba üle elatud, sai tarvilikuks uus seadus, mis teistmoodi seab ja lahendab abordiga võitlemise ülesande. See seadus anti 27. juunil 1936 pärast tema arutamist ja heakskiitmist miljonite töötajate poolt.

Selles seaduses sisaldub suur stalinlik hool sotsialistliku ühiskonna liikme isiku eest, majandusliku ja kultuurse abi eest emale ning õnneliku emaduse ja rõõmsa lapsepõlve loomise eest. Ühtlasi suunab see

seadus kriminaalkaristuse teraviku ühiskonnavastaste elementide vastu, kes kuritahtlikult rikuvad sotsialistliku moraali ja kõlbluse aluseid.

Kodanlik riik, kes karmilt karistab naist abordi tegemise eest, mitte ainult ei loo tingimusi selle hävitamiseks, vaid vastupidi soodustab kogu oma olemusega abortide alalist tõusu. Sotsialistlik riik kindlustab oma majandusliku ja poliitilise organisatsiooniga naise loovate jõudude täieliku õitsengu, loob tingimused abordi täielikuks kaotamiseks. Kuid abordi tegemisel naise poolt ilma selleks vajalike eeldusteta ei või sotsialistlik riik keelduda andmast nõukogude kohtu otsustega eitavat hinnangut naise käitumisele ning rakendamast isikute suhtes, kes teinud seadusvastaselt abordi, seaduses ettenähtud karistust vabadusekaotuse näol.

1. ABORDI KARISTATAVUS MITME- SUGUSTEL AJALOOJÄRKUDEL.

Inimkonna arenemise eri astmeil oli suhtumine abordisse erisugune. Abordile vaadati kord kui vägivalle naisisiku tervise, kord loote enese, kord mõlemate, kord kõlbluse ja perekonnakorra vastu. Vastavalt sellele liigitasid seaduseandjad aborti kord kehavigastuste, kord tapmiste, kord perekonnasuhetesse puutuvate kuritegude hulka.

Vastavalt muutusid ka karistuse määrad abordi eest. Mõnel inimkonna arenemisastmel tõi abort enesega kaasa raskeima karistuse kuni surmanuhtluseni, teistel — tähtsusetu karistuse või see ei allunud üldse kriminaaljälitamisele.

2. ABORTIDE ARVU TÕUS KODANLIKES RIIKIDES.

Kodanlus on huvitatud alalisest ja kindlast sündimuse tõusust. Ta vajab liigset rahvastikku, mis täiendab töötute tagavara-armeed ja kindlustab „kahuriliha“ olemasolu. Hoolimata kõigist kodanluse pingutusist takistada sündimuse langust, mida võib märgata kõigis kapitalistlikes maades, see ei õnnestu temal.

Kodanlikes maades langeb sündimus aastast aastasse. Nii näiteks oli 1935. a. Prantsusmaal sündinute arv 38 000 võrra vähem nende arvust 1934. a. Kui võrrelda 1935. aastat 1868. aastaga, siis on sündinute arv 396 000 võrra madalam. Inglismaal tuli 1921. a. iga tuhande inimese kohta 22,8 sündi, kuid 1934. a. langes nende arv kuni 15,3. Berliinis ei ole 54%-l perekondadest lapsi. Fašistliku Saksamaa suurlinnades langes 1936. a. sündimus järsult, võrreldes 1935. aastaga.

Kapitalistlikes maades aastast aastasse tähelepandav sündimuse langus asetab kodanlikud maad väljasuremise ohu ette. On loomulik, et kodanlus püüab kõigi abinõudega takistada tulevase inimmaterjali hävimist. Üheks niisuguseks abinõuks kodanliku seaduseandja vaatekohalt on abortide keeld kriminaalseadusega.

Kuid hoolimata kriminaalseaduste karmusest kodanlikes maades levib seal abort kolossaalselt. Nii tehakse Prantsusmaal aastas kuni 500 000, Saksamaal — üle miljoni abordi. Inglismaal tuleb iga 20 raseda abielunaise ja iga 10 raseda vallalise kohta 1 abort. Abortide arv tõuseb aastast aastasse.

Kriminaalabinõude jõuetus võitluses abortidega kapitalistlikes riiges leiab kujuka kinnituse ka kurtegelikult tehtavate abortide ja abortide eest kohtu alla andmiste ning süüdimõistmiste arvude mittevastavuses. Nii näiteks tuleb Prantsusmaal, arstidelt saadud andmete põhjal, iga 10 000 abordi kohta ainult 6 abordi eest kohtu alla antud isikut, süüdimõistetuid aga veelgi vähem. Inglismaal on abordi eest süüdimõistetute arv keskmiselt mitte üle 100 inimese aastas.

3. ABORTIDE PÕHJUSED KODANLIKES RIIKIDES.

Põhjused, mis tõukavad naist abordi tegemisele, on tekitatud kapitalistliku süsteemi enese poolt. Vaesus, õigusetus, rasked elamute tingimused, hirm lapse kindlustamata tuleviku ees, häbi lapse sünnitamise ees väljaspool abielu sunnivad kodanlikes maades miljonid naised aborti ette võtma. Kapitalismi tingimustes, kus naine on õigusteta ja julmalt eksploateeritav, on aborti keelavad kriminaalseadused lausa pilkeks. Nad langevad raske koormana töötava naise õlgadele, täiendades kapitalistliku eksploatatsiooni surve raskust.

Kui valitseva klassi üksikud esindajad võivad karistamatult vabaneda rasedusest, makstes kallist hinda aborti tegevatele eriteadlastele, siis töötajad naised, kellel seesugust võimalust ei ole, pöörduvad abi saamiseks harimatute inimeste poole, kes teevad parandamatut kahju nende tervisele ja sageli viivad neid hauda.

Kodanlus nõuab naiselt vastuvaidlematut laste sünnitamist, arvestamata neid tingimusi, milledesse naine on seatud ja mis tõukavad teda abordile.

Kodanlik seadus karistab mitte ainult abordi tegemist, vaid ka eostamisvastaste abinõude propagandat, müüki ja reklaami.

Kodanlikud kriminaalseadused ähvardavad abordi tegemist äärmiselt karmide seadustega. See ähvardus on sihitud ka raseda naise vastu.

Kodanlike riikide seadused näiliselt taotlevad naise tervise ja huvide kaitset. Tegelikult aga peegeldub neis ainult valitsevate klasside silmakirjalikkus.

4. ABORDI KARISTATAVUS NSVL-S ENNE 1936. A. 27. JUUNI SEADUSE ANDMIST.

Abort on ka meil NSVL-s karistatav. Kuid nii selle küsimuse seadmine kui ka tema lahendamine nõukogude sotsialistlikus õiguses loomulikult erinevad põhiliselt tema seadmisest ja lahendamisest kapitalistlikes maades. Selle põhjuseks on sotsialistliku riigi põhimõtteline erinevus ekspluataatorlikust riigist.

Nõukogude võim pidas alati kindlat võitlust abortidega, vaadates neile kui suurimale ühiskondlikule pahеле. Abort on loomuvastane nähtus, kahjulik naise organismile, ja tekitab suurt kahju tema tervisele. Kuid arvestades abortide kogu kahjulikkust ja võideldes nende vastu kõigi võimalike abinõudega (emade ja lastekaitse arendamisega, masside heaolu tõstmisega, naisele hariduse andmisega jne.), lubas nõukogude võim naistele rea aastate kestel abordi tegemist, võimaldades neile kõik vajaliku selle operatsiooni tegemiseks tervishoidlikus olukorras. Ebasoodsad

ökonomilised tingimused, majanduslik korralagedus, töötaolu aastail peale kodusõda ühelt poolt ning vana elukorra igandid teiselt poolt — kõik see tõukas naist abordile.

Statistilistel andmetel tehti aastat 10 tagasi suur arv aborte raskete majanduslike tingimuste tõttu. 12 kuni 22% abortidest oli põhjustatud raseda haiglasest olekust, 0,5—4% oli tingitud soovist varjata rasedust, 5 kuni 9% — rinnalaste olemasolust. Nõukogude võim, vastandina läbi ja läbi silmakirjalikule kodanlikule seadusandlusele, kaitsedes tõeliselt naise õigusi ja huvisid, andis 18. novembril 1920 määruse naisisikute karistatavuse kaotamisest abortide eest (VNFSV Kohtu ja Tervishoiu Rahvakomissaride määrus).

Vastavalt 1920. aasta 18. novembri määruse põhisätetele võeti VNFSV Kriminaalkoodeksisse, 1922. a. redaktsioonis, paragraaf 146. VNFSV Kriminaalkoodeksi 1926. a. redaktsiooni võeti see 140. paragraafina. Tema sisu oli järgmine:

„Loote kõrvaldamise teostamine ema nõusolekul isikute poolt, kellel ei ole vastavat meditsiinilist ettevalmistust, või kuigi neil see on, kuid tervishoiuvastases olukorras — vabadusekaotus või sunduslikud tööd ajaga kuni ühe aastani või rahatrahv kuni 500 rublani.

Kui see tegu toimus tingimustes, mis tähendatud paragraafi esimeses lõikes, äriajamisena või ilma ema nõusolekuta või kui selle tagajärjeks oli ema surm — vabadusekaotus ajaga kuni 5 aastani.“

VNFSV KrK § 140 ja teiste liiduvabariikide kriminaalkoodeksite vastavad paragraafid etendasid omal ajal suurt positiivset osa võitluses põrandaaluste

abortidega. Täielikult vabastades karistusest abordi teinud raseda naise, suunas KrK § 140 repressiooni teraviku nende vastu, kes tegid aborti tingimustes, mis on kahjulikud naise elule ja tervisele.

5. UUED ÜLESANDED VÕITLUSES ABORTIDEGA.

Sotsialismi võit NSVL-s, ekspluatatsiooni hävitamine, töötajate ennenägematu majanduslik, poliitiline ja kultuuriline tõus tõstsid esile 1920. a. 18. novembri määruse uuesti läbivaatamise küsimuse. See määrus põhjendas abordi tegemise luba sellega, et „mineviku moraali igandid ja oleviku rasked majanduslikud tingimused sunnivad veel osa naisi ette võtma seda operatsiooni“. See põhjendus oli vananenud ja oma tähtsuse kaotanud. Rasked viletsuse aastad, mis sundisid naisisikut tegema aborti, olid jäljetult möödunud. Väljaspool abielu sünnitamise „häbi“, kartus „vallaslapse“ saatuse eest — kõik need vana elukorra mõisted on võõrad ja mõttetud nõukogude naisele.

Meie naiste majandusliku, poliitilise ja kultuurilise taseme kolossaalne tõus kindlustab õnneliku emaduse ja rõõmsa lapsepõlve loomise.

Peab märkima ja eriti alla kriipsutama seda fakti, et ajajärgul enne seaduse andmist abortide kohta sündimus NSVL-s mitte ainult ei vähenenud, vaid vastupidi suurenes viimastel aastatel märksa. Rahva juurdekasvu poolest kuulub Nõukogude Liidule esimene koht maailmas. See näitab, et NSVL-s ei ole

enam põhjusi, mis varemini naist abordi tegemisele tõukasid.

Meie maal on valminud kõik tingimused abordi likvideerimiseks, mis kindlustaski võimaluse tema täielikuks keelamiseks kriminaalseadusega. Naine, kes tegi abordi selleks küllaldaste põhjusteta, peab saama nõukogude kohtu otsusega eitava hinnangu.

26. mail 1936 avaldati seaduse eelnõu abordi keelu, sünnitajate abistamise, sünnitusmajade võrgu laiendamise jne. kohta. Selle eelnõu, mis taotleb elukorra ümberehitamist ja kindla sotsialistliku perekonna loomist, erakordse tähtsuse tõttu otsustas nõukogude valitsus anda selle küsimuse üldiseks arutamiseks töötajatele.

Säärane tõeliselt üldrahvalik arutamine ei oma eeskuju inimkonna ajaloos ja on võimalik ainult maal, kus on teostatud tõeline sotsialistlik demokraatism, kus teostatakse stalinlikku hoolitsemist inimese eest.

Eelnõu leidis palavat vastukaja töötajate poolt, kes arutasid teda 32 päeva jooksul koosolekuil ja ajakirjanduse veergudel. Kõige tulisemalt arutati eelnõu peatükki abordi keelu kohta.

Nõukogude valitsus, arvestades mõningaid märkusi, mis tehtud eelnõu arutamisel kodanike poolt, ja võttes temasse terve rea vastavaid muudatusi, kinnitas eelnõu. Üheks muudatuseks, mis võeti eelnõusse, oli abordi lubamine vanemate parandamatu haiguse korral, mis võib edasi kanduda lapsele. See asjaolu ei olnud eelnõus ette nähtud. Arvesse võttes töötajate hulgalisi avaldusi abortide lubamise otsustarbekohasusest eelnimetatud põhjusel, võttis valitsus

selle punkti 1936. a. 27. juuni seadusse. Selle seaduse sissejuhatuses sisaldub printsiipaalne põhjendus kriminaalseadusandluse muutmisele võitluse alal abortidega NSVL-s:

„Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon, pannes aluse igasuguse klassiekspluatatsiooni ja klasside eneste hävitamisele, sai ühtlasi ka naiste täieliku ning lõpliku orjusest vabastamise alguseks.

Üheski riigis maailmas ei kasuta naine nii täielikku üheõiguslust kõigis poliitilise ja ühiskondliku elu valdkondades ning perekonnaelus kui NSVL-s.

Üheski riigis maailmas ei saa naine kui ema ja kodanik, kellel lasub suur ja vastutusrikas kodanike sünnitamise ja kasvatamise kohus, sellise austuse osaliseks ega oma sellist seaduslikku kaitset kui NSVL-s.

Kuid esimesil aastail peale kodusõda ja relvastatud interventsiooni tekkinud majanduslik kokkuvarisemine riigis ja eelrevolutsioonilise ajajärgu pärandina esinev naiste kultuuri-taseme madalus ei võimaldanud neil kohe täielikult kasutada neile seadusega antud õigusi ning ilma kartuseta tuleviku pärast täita oma kohuseid kodanikuna ning emana, kes on vastutav oma laste sünni ja esialgse kasvatuse eest. Seoses sellega lubas Nõukogude võim 18. nov. 1920. a. naistele abortide tegemise (raseduse kunstliku katkestuse) kuni, nagu kirjutab Tervishoiu Rahvakomissariaat ja Kohtu Rahvakomissariaat, „mineviku moraali jäänused ja oleviku rasked majanduslikud tingimused veel sunnivad osa naisi ette võtma seda operatsiooni“ (VSKK 1920, nr. 90, art. 471).

Juba 1913. a. kirjutab Lenin, et teadlikud tööliised on „...neomaltusianismi tingimatud vaenlased,

selle voolu, mis on määratud eelarvamustesse tardunud ja ennastarmastavale väikekodanlikule paarikesele, kes kokkunult pomiseb: annaks jumal endilgi kuidagi hinge sees hoida, lapsi parem juba pole vaja“.

Kuid astudes abordi kui sotsiaalse pahe vastu, leidis Lenin, et üksnes aborti keelavad seadused on temaga võitlemiseks ilmsesti mitteküllaldased. Veel enam, ta näitas, et kapitalismi tingimustes need seadused peegeldavad ainult „...valitsevate klasside silmakirjalikkust...“, sest et nad „...ei ravi kapitalismi paiseid, vaid muudavad nad rõhutud massidele eriti kurjaloomulisteks, eriti rasketeks...“ (XVI k., lk. 498—499).

Ainult sotsialismi tingimustes, kus puudub inimese ekspluateerimine inimese poolt ja kus naine on ühiskonna täisõiguslik liige ning töötajate progresseeruv majandusliku heaolu tõus esineb ühiskondliku arengu seadusena, võib tõsiselt päevakorrale võtta võitluse abordiga, muu hulgas ka keeluseaduste abil.

Kapitalistliku ekspluatatsiooni hävitamine NSVL-s, majandusliku heaolu kasv ning töötajate poliitilise ja kultuurilise taseme hiiglatõus lubavad tõsta küsimust Tervishoiu Rahvakomissariaadi ja Kohtu Rahvakomissariaadi 1920. a. 18. nov. määruse muutmise kohta“ (LSKK 1936. a., nr. 34, art. 309).

6. NAISTE JA LASTE HUVIDE JA ÕIGUSTE KAITSE 1936. a. 27. JUUNI SEADUSEGA.

Vastandina silmakirjalikule kodanlikule seadusandlusele ei piirdunud 1936. a. 27. juuni seadus ainuüksi abordi keelamisega, vaid lõi terve süsteemi riik-

likke abinõusid naiste ja laste huvide ja õiguste kaitse alal. Selle seaduse põhisisuks on stalinlik hool inimese eest.

Seaduse sissejuhatuses öeldakse: „Naiste ja nende laste vajalik materiaalne kindlustamine, riiklik abi lasterikastele isikutele, sünnitusmajade, lastesõimede ja lasteaedade võrgu maksimaalne laiendamine, abi-kaasade lahuselu puhul lapse isa poolt lapse ülalpidamiseks makstavate summade miinimumi seadusandlik kindlaksmääramine ühelt poolt ja abortide keeld teiselt poolt, ühes karistuse kõrgendamisega kohtu poolt väljamõistetud laste-ülalpidamisraha kuritahtliku mittemaksmise eest, ning mõningate muudatuste sissevõtmine abielulahutuse seadusandlusse, selleks et võidelda kergemeelse suhtumise vastu perekonnasse ja perekondlikkusesse kohustesse, — selline on tee, millele tuleb asuda selle suure, kogu elanikkonda haarava küsimuse lahendamisel. Selles suhtes tuleb Nõukogude valitsus vastu töötavate naiste rohkearvulistele avaldustele“ (LSKK 1936. a., nr. 34, art. 309).

Püüdes parandada ema materiaalsel seisukorda, 1936. a. 27. juuni seadus suurendab toetuse määra, mis antakse nii hoolitsemiseks lapse eest kui ka tema toitmiseks. Naised-teenistujad on puhkuse saamises enne ja pärast sünnitamist arvatud võrdseks naistöölistega. Keeldumine naisi tööle võtmast nende raseduse tõttu ja nende töötasu alandamine samal põhjusel toovad kaasa kriminaalvastutuse. Rasedale naisele jääb endine töötasu samaaegse ümberpaigutamisega kergemale tööle.

Lasterikkad emad, kellel on 6 last, saavad iga järgmise lapse sünni korral toetust iga aasta 2000 rubla 5 aasta jooksul, arvates lapse sündimise päevast; emad,

kellel on 10 last, saavad iga järgmise lapse sündimisel ühekordseks toetuseks 5000 rubla, teisest aastast alates iga-aastaseks toetuseks 3000 rubla, mida antakse järgneva 4 aasta jooksul. See seaduse punkt laieneb ka neile perekondadele, kellel on vastav laste arv seaduse andmise momendil.

1936. a. 27. juuni seadus näeb ette sünnitusvoodite arvu suurendamise erilistes sünnitusmajades, olemasolevate lastesõimede võrgu kahekordistamise, laste-aedade võrgu kolmekordistamise linnades, tööstus-asulates ja raudteetranspordi alal. Sovhoosides ja küladel on tugevasti suurendatud kohtade arvu laste-aedades.

Kõigi nende ja teiste sammude teostamiseks assigneeris riik hiiglasummad.

Kolossaalsed, aastast aastasse suurenevad kulutused, mis on vajalikud 1936. a. 27. juuni seaduse elluviimiseks, on võimalikud ainult sotsialistliku majandussüsteemiga riigis, süsteemiga, mis tagab riigi võimsust ja rikkust.

Peale kõigi loendatud sammude, mis kindlustavad ema ja lapse õiguste ja huvide kaitset, 1936. a. 27. juuni seadus, püüdes luua kindlat sotsialistlikku perekonda, „... eesmärgiga võidelda kergemeelse suhtumise vastu perekonnasse ja perekonna kohustustesse...“, toob rea olulisi muudatusi kehtivasse abielulahutamise seadusandlusse. Ühes sellega suurendab seadus karistust alimentide kuritahtliku mittemaksmise eest vabaduskaotusega kuni 2 aastani.

7. KRIMINAALKARISTUSTE TÄHTSUS VÕITLUSES ABORTIDEGA.

1936. a. 27. juuni seadus keelab abortide tegemise nende kahjulikkuse tõttu naise tervisele.

Sotsialistliku riigi võitluses abortidega etendavad abordi tegemise eest seatud kriminaalkaristused tähtsat, kuid siiski abistavat osa. Peamist tähtsust omavad ülemal-loendatud majanduslikud ja kultuurilised vahendid.

ÜK(b)P XVI kongressil 1930. a. juunis seltsimees Stalin, rääkides repressiooni osast sotsialistlikus pealetungis, ütles, et „repressioon on pealetungi tarvilikuks elemendiks, kuid abistavaks elemendiks, mitte peamiseks“ (Leninismi küsimused, 10. tr., lk. 390).

See seltsimees Stalini juhis leiab alatist väljendust kõigis Nõukogude Liidu seadustes, kogu meie sotsialistlikus õiguses. Selles on sotsialistliku õiguse üks põhierinevusi kodanlikust õigusest, milles vägivald, kriminaalkaristus esinevad põhilistena ja otsustavatena.

II peatükk.

1936. A. 27. JUUNI SEADUS.

1936. a. 27. juuni seaduses on määrus abordi keelu kohta redigeeritud järgmiselt:

„1. Seoses abortide kindlakstehtud kahjulikkusega, keelata nende tegemine nii haiglates ja eriravi-asutistes kui ka arsti juures kodus ning rasedate erakorterites. Abortide tegemist lubada vaid neil juhtumel, kui raseduse jätkumine on rasedale naisisikule

elukardetav või ähvardab tema tervist raske kahjustusega, samuti vanematel pärilikkuse kaudu edasiantavate raskete haiguste esinemisel, ning seda lubada ainult haiglates ja sünnitusmajades.

2. Abortide tegemise eest väljaspool haiglaid või haiglas, kuid tähendatud tingimuste rikkumisega, ette näha kriminaalkaristus aborti teinud arstile — türm 1 kuni 2 aastani, kuna aborti tegemise eest ter- vishoiuvastases olukorras või isikute poolt, kellel ei ole meditsiinilist eriharidust, ette näha kriminaal- karistusena türm mitte alla 3 aasta.

3. Naisisiku sundimise eest aborti tegemisele ette näha kriminaalkaristusena türm kuni 2 aastani.

4. Rasedate naisisikute suhtes, kes aborti teevad tähendatud keeldu rikkudes, ette näha kriminaalkaris- tusena ühiskondlik laitus, kuid aborti keeluseaduse korduval rikkumisel — rahaträhv kuni 300 rublani“ (LSKK 1936. a., nr. 34, art. 309).

Vastavalt 1936. a. 27. juuni seadusele tehti VNFSV KrK § 140-s muudatusi ja võeti sisse kaks uut para- graafi — 140-a ja 140-b.

VNFSV KrK abortide kohta käivate sätete sisu on uues redaktsioonis järgmine:

§ 140. „Abortide tegemine haiglas või sünnitus- majas, välja arvatud juhud, kui raseduse jätkumine on rasedale naisisikule elukardetav või tema tervisele eriti ohtlik, samuti juhul, kui on tegemist pärivuse kaudu vanemalt edasiantavate raskete haigustega, — toob aborti teinud arsti suhtes kaasa türmi ühest kuni kahe aastani.

Aborti tegemine väljaspool haiglaid või sünnitus- maju toob aborti teinud arsti suhtes igal juhul kaasa sama karistuse.

Abordi tegemine tervishoiuvastases olukorras või isikute poolt, kel ei ole meditsiinilist eriharidust, — türm mitte alla kolme aasta.

§ 140-a. Naisisiku sundimine abordi tegemisele — türm kuni kahe aastani.

§ 140-b. Abordi tegemine, välja arvatud seadusega lubatud juhud, toob raseda naisisiku enese suhtes esimesel korral kaasa — ühiskondliku laituse, teistkordsel rikkumisel aga — rahatrahvi kuni kolmesaja rublani“ (10. mail 1937. a., VSKK nr. 6, art. 40).

Vaatleme iga osutatud, aborti käsitlevat paragraafi.

1. KURITEO OBJEKT.

Mida kaitseb § 140, keelates aborti? Teisiti öeldes, mis on kahjustamise objektiks § 140 rikkumisel.

See on, esiteks, raseda naise tervis, teiseks, loode ise.

Abort vigastab tihti naise organismi, igal juhtumil on tal kahjulikud tagajärjed organismile, isegi siis, kui ta tehakse tervishoidlikes tingimustes. Kuid mida siis öelda abordist, mis tehakse harimatute inimeste poolt ja operatsiooniks täitsa ebasoodsais tingimustes? Neil juhtumel satub ohtu mitte ainult naise tervis, vaid ka elu. Haigustumine ja suremus on peale niisuguseid aborte õige suur. 1936. a. 27. juuni seadus ei räägi otseselt raseda loote kaitsest, kuid see järgneb seaduse sisust enesest, mis püüab terve sotsialistliku perekonna loomise poole.

Abordi karistatavuse üldisest reeglist teeb 1936. a. 27. juuni seadus erandi kahel juhtumil: 1) kui raseduse jätkumine on rasedale naisele

elukardetav või tema tervisele eriti ohtlik ja 2) kui vanemad kannatavad pärilikult edasiantavate raskete haiguste all. Esimesel juhtumil lubatakse aborti hädaseisundi tõttu, naise elu alalhoidmiseks või tema tervisele eriti raskete tagajärgede tekkimise vältimiseks, teisel juhtumil lubatakse aborti selleks, et kindlustada tervet järelsugu.

2. KURITEGELIKE TEGUDE ISELOOM ABORDI PUHUL.

Missugused teod keelatakse 1936. a. 27. juuni seadusega?

Kuritegeliku aborti mõiste hõlmab igasuguse teo, mis on suunatud raseduse katkestamisele: a) seadusega selleks nõutavate tingimuste puudumisel (raseduse ohtlikkus ema elule ja tervisele või vanemate pärilikult edasiantav raske haigus) või b) nende tingimuste olemasolul, kuid seaduse poolt nõutavate reeglite rikkumisega (aborti tegemine mitte arsti poolt või arsti poolt, kuid mitte haigla olukorras).

Kuritegelik abort on naise asetamine elu- ja tervisohtlikku olukorda. Sellepärast on karistatav mitte ainult tegu, mis tõi enesega kaasa loote kõrvaldamise, vaid ka tegu, mis faktiliselt ei toonud kaasa loote kõrvaldamist, kuid teadvalt võis seda kaasa tuua. Nii näiteks rasedale mingisuguse vahendi andmine aborti esilekutsumiseks on karistatav, sõltumatult sellest, kas abort toimus või mitte. Antud juhtumil on täh-

tis kindlaks teha, et 1) see vahend oli tõeliselt antud ja 2) et isik, kes seda naisele andis, teadis, milliseks otstarbeks seda vahendit kasutatakse. Kui aga kindlaks tehakse, et isik, kes rasedale edasi andis mingisuguse vahendi, ei teadnud, et see kasutatakse ära aborti eesmärgiga, siis arusaadavalt ei vastuta see isik aborti eest.

Abort on karistatav sõltumatult sellest, kas raske tagajärjed naise tervisele järgnesid või mitte. Kuigi antud konkreetsel juhtumil loote kõrvaldamine ei tekitanud nähtavat kahju naise tervisele, ei muuda see mingil määral seda, et tema tervis ja koguni elu oli asetatud hädaohtu.

Naise elu ja tervise ohtlikesse tingimustesse asetamise fakt ise on kuritegelik.

Abort on karistatav sõltumatult sellest, missuguses loote arenemisjärgus ta on tehtud — kas raseduse esimestel kuudel, mil loode loetakse arstiteaduse poolt mitteeluvõimeliseks, või järgnevatel kuudel, kui ta on juba küllalt küps eluks väljaspool emaihu. Lapse hävitamist, kes alustas elu väljaspool emaihu, kuigi ta ei olnud veel eraldatud ema nabaväädist, ei saa viia 1936. a. 27. juuni seaduse alla, vaid see on karistatav KrK § 136 põhjal kui lapsetapmine.

Aborti karistatavuseks on ebaoluline, missuguste vahenditega ta toime pannakse: kas sissevõetavate vahenditega, kirurgiliselt või mehaaniliselt, sest nii need kui ka teised vahendid, mida tarvitatakse loote kõrvaldamiseks, asetavad naise tervise ja elu hädaohtu. Kohtupraktikas on teada aborti tegemise juhtumid ebapuhtate „instrumentidega“, millede kokkupuutumine ema organismiga võib juba tekitada veremürgistuse.

3. ISIKUD, KES VASTUTAVAD ABORDI TEGEMISE EEST.

Keda võib kriminaalvastutusele võtta VNFSV KrK § 140 põhjal?

Kuriteo kordasaatmise eest, mis on ette nähtud VNFSV KrK § 140, vastutavad: 1) arst ja 2) isik, kellel ei ole meditsiinilist eriharidust.

Vaatleme neid isikuid üksikult.

1) Arst, s. o. isik, kellel on vastavalt tõestatud meditsiiniline eri-ettevalmistus, kannab vastutust kuritegeliku abordi tegemise eest, sõltumatult sellest, kas ta tegi seadusvastase abordi haiglas või eri-raviasutises, kas enda juures kodus või erakorteris.

Juhtumil, kui raseduse jätkumine on ohtlik raseda elule või võib tekitada rasket kahju tema tervisele, ja juhtumil, kui on tegemist vanemate pärilikult edasi-antavate raskete haigustega, ei kanna arst kriminaalvastutust, kui abordi tegemine toimub haiglate ja sünnitusmajade olukorras. Vastasel korral kannab ta vastutust üldkorras.

Arst, kes tegi seadusliku või seadusvastase abordi tervishoiuvastases olukorras, s. o. abordi tegemiseks kehtivate meditsiiniliste reeglite rikkumisega, kannab kõrgendatud kriminaalvastutust selle karistuse piirides, mis on seadusega ette nähtud abordi tegemise eest. Abordi tegemine tervishoiuvastases olukorras on võimalik ka sel juhtumil, kui aborti tehakse haiglates. Nii näiteks ebapuhtate arstiriistade tarvitamine abordioperatsioonil loob tervishoiuvastase olukorra.

„Tervishoiuvastase olukorra“ olemasolu peab igal üksikul juhtumil kindlaks tegema ekspertiis.

2) Isikute hulka, kellel ei ole meditsiinilist eriharidust, kuuluvad isikud, kes ei ole arstid sellelt erialalt, millele on antud õigus teha aborti operatsiooni. Seega muu meditsiiniline personaal, nagu arstid teistelt erialadelt, ämmaemandad, velskrid jt., kuulub sellesse kategooriasse ühes isikutega, kellel ei ole mingisugust tegemist meditsiiniga. Aborti tegemine nende isikute poolt on karistatav sõltumata sellest, kas abort tehti tervishoidlikus või tervishoiuvastases olukorras.

Meditsiiniline õde L., kasutades arsti eemalolekut haiglast, tegi oma tuttavale aborti. See kuritegu tuleb kvalifitseerida § 140 lõike 3. järgi, sest meditsiiniline õde ei ole isik, kellel on meditsiiniline eriharidus, ja tema poolt aborti tegemine ka haiglas moodustab kuriteo, mis on ette nähtud § 140 3. lõikes.

Ämmaemand N. tegi süstemaatiliselt aborte tema poole pöörduvatele naistele. Abortid tehti kõige algelisemate abinõudega, tihti koguni raskete tagajärgedega aborteeritavate tervisele. Siin leiab jällegi aset aborti tegemine 1) tervishoiuvastases olukorras ja 2) isiku poolt, kellel ei ole meditsiinilist eriharidust. Kuriteo kvalifitseerimiseks § 140 3. lõike järgi piisab, kui esineb ükski neist tingimustest.

4. ABORTI TEGEVATE ISIKUTE SÜÜDLUS.

Asume vaatlema küsimust, missugune suhe on kurjategijal tema poolt toimepandud teoga, kui see vastab 1936. a. 27. juuni seaduse ja VNFSV KrK § 140 tunnustele. Teisiti öeldes, vaatleme kurjategija s ü ü küsimust.

Kuritegeliku abordi tegemine eeldab tahtlust tema toimepanijal. Süüdlane abordi tegemises on teadlik, et ta teeb seadusvastast aborti, ja soovib seda. Tahtlus peab hõlmama mitte ainult tagajärge ennast — loote kõrvaldamist, vaid ka kõiki sooritatavasse teosse puutuvaid põhiasjaolusid. Nii näiteks arst, kes teeb aborti, peab olema teadlik, et ta teeb aborti, milleks ei ole seaduslikku alust, või et abort teostub tervishoiuvastases olukorras; isik, kes ei ole arst, peab olema teadlik, et temal ei ole meditsiinilist eriharidust, jne.

Ettevaatamatu abordi tegemine ei käi 1936. a. 27. juuni seaduse ja liiduvabariikide kriminaalkoodeksite vastavate paragraafide alla.

Kui seadusvastasele abordile järgnes naise surm, siis isik, kes tegi abordi, vastutab sõltuvalt sellest, missugune oli tema suhe lõppresultaadiga, s. o. naise surmaga. Kui see isik otseselt soovis seda surma või kuigi ei soovinud, kuid teadvalt laskis sellel saabuda, siis ta vastutab koostatult paragraafide järgi, mis näevad ette karistuse abordi ja tahtliku tapmise eest.

Kui surm oli esile kutsutud ettevaatusreeglite mittetäitmisest, siis vastutab aborti teinud isik koostatult paragraafide järgi, mis karistavad abordi ja ettevaatamatu tapmise eest.

Nii näiteks arst M., endine naistehaigla juhataja, tegi aborte kodus. Kriminaalasi tekkis ühenduses naiskodanik K. surmaga abordi tagajärjel, mis tehtud arst M. poolt. Antud juhtumil vastab arst M. kuritegu § 140 3. lõike tunnustele sellepärast, et 1) abort on tehtud ilma seadusliku aluseta ja 2) tervishoiuvastases olukorras (mis tehti kohtu poolt kindlaks). Üht-

lasi tekib ka küsimus arst M. vastutusest K. surma eest. Arst M. pidi ette nägema, et aborti tegemine mainitud tingimustes võib enesega kaasa tuua kannatanu surma. Antud juhtumil järgneb arst M. vastutus koostatult VNFSV KrK § 139 ja 140 järgi (ettevaatamatu tapmine).

Naise surm, mis tekkinud seadusliku aborti tagajärjel, ei ole kuritegu, kui arsti poolt olid täidetud kõik ettevaatuse reeglid.

5. VASTUTUS ABORDI TEGEMISELE SUNDIMISE EEST.

VNFSV KrK § 140-a on ette nähtud naise sundimine aborti tegemisele. Vaatleme seda kuritegu.

Tema objektiks on raseda naise vabadus, ta soov omada last. Peale selle aborti tegemisele sundija tõukab raseda naise teole, mis on ohtlik tema tervisele ja isegi elule, sunnib teda kuriteo toimepanemisele. Naise sundimine aborti tegemisele seisneb ähvardustes eesmärgiga kallutada teda aborti tegemisele. Nii leiame kohtupraktikas juhtumeid, kus sundiv isik ähvardab rasedat naist äraminekuga tema juurest või vägivallaga tema suhtes, eesmärgiga saavutada temalt aborti tegemist. Naise kallutamine aborti tegemisele nõuannete ja soovitustega ilma ähvardusteta ei ole sundimine VNFSV KrK § 140-a mõttes ja kuulub karistamisele kui abordile kihutamise VNFSV KrK § 17 ja 140 järgi.

Kuni 1936. a. 27. juuni seaduse väljaandmiseni ei olnud naise sundimine aborti tegemisele karistatav. 1936. a. 27. juuni seaduses on eri punkt, mis näeb ette

kriminaalvastutuse naise sundimise eest abordi tegemisele.

Sundimise juures peab aset leidma naise tõeline vastuseis abordi tegemisele, mis vastuseisu sundija katsubki võita.

Kriminaalvastutusele võtmiseks abordi tegemisele sundimise eest ei ole nõutav, et naine tegelikult oleks abordi teinud. Sundimise fakti ennast, sõltumatult tagajärgedest, karistatakse seadusega.

Abordi tegemisele sundimise eest võib vastutusele võtta iga isikut, kes selleks naist sunnib. Selle kuriteo eest vastutavad mees, vanemad, teised isikud, kellest rase naine on majanduslikus või muus sõltuvuses, kui need isikud, kasutades oma suhet raseda naisega, sunnivad teda abordi tegemisele. Kohtupraktikas esinevad kõige sagedamini juhud, kus süüdlaseks on lapse tulevane isa, kes ei soovi kanda isakohustusi.

Naise sundimine abordi tegemisele on samuti kui kuritegelik abortki tahtlik tegu. Isik, kes sunnib naist, peab olema teadlik, et ta tarvitab ähvardusi eesmärgiga kallutada rasedat naist abordi tegemisele, ning peab soovima teda selleks sundida.

Näiteks J., noor naistöoline, astus lähedasse vahekorra K.-ga, kellest ta jäi rasedaks. K., saades tema rasedusest teada, ütles, et kui ta ei tee aborti, siis ta jätab tema otsekohe maha. Selle tagajärjel pöördub J. tuttava ämmaemanda poole, kes teebki temale abordi. Käesoleval juhtumil on K. vastutus sundimise eest abordi tegemisele ilmne: J. tegi abordi ainult tema surve, tema ähvarduse mõjul. Seepärast tuleb kvalifitseerida K. tegevust § 140-a järgi.

6. RASEDA NAISE VASTUTUS.

VNFSV KrK § 140-b on ette nähtud raseda naisisiku vastutus seadusega mittelubatud abordi tegemise korral.

Selle kuriteo objektiks on naise loode.

Kuritegelikuks teoks abordi tegemisel on iga toiming, mis on suunatud raseduse katkestamisele. Rase naine vastutab abordi tegemise eest nii sel juhtumil, kui ta kasutas teiste isikute abi selle operatsiooni teostamiseks, kui ka sel korral, kui ta tegi abordi iseisvalt, niinimetatud eneseabordi.

On enesestmõistetav, et abort, mis tehtud ilma raseda nõusolekuta, ei too tema suhtes kaasa kriminaaltagajärgi. Kui abort oli tehtud näit. vägivaldselt, siis rase naine, olles ise kannatanu, muidugi ei kuulu kriminaalvastutuse alla.

Abordi tegemisel peab raseda naise süü olema tahtlik. Ettevaatamatult tehtud abort (näiteks raskuse tõstmisest) ei ole kuritegu.

7. KIHUTAJATE JA KAASAAITAJATE VASTUTUS ENESEABORDI PUHUL.

Kergem karistus, mis ette nähtud abordi tegemise eest rasedale naisele enesele, on kohaldatud ainult tema, mitte aga teiste isikute suhtes. Sellepärast peab isikut, kes kallutas rasedat eneseabordile või muretses temale selleks otstarbeks abinõu, karistama kui kihutajat või kaasaitajat mitte raseda naise enese, vaid teiste isikute poolt

tehtavale abordile, s. o. ta peab vastutama suurema karmusega kui rase naisisik ise.

8. KARISTUSED 1936. A. 27. JUUNI SEADUSE JÄRGI.

Asume karistusmäärade juurde, mis on ette nähtud 1936. a. 27. juuni seadusega abordi tegemise ja tegemisele sundimise eest. Seadus näeb ette 1) lihtsat, 2) raskendatud kriminaalvastutust kaasatoovat ja 3) kergendatud kriminaalvastutust kaasatoovat aborti.

Esimese alla kuuluvad abordi tegemise juhtumid arsti poolt väljaspool haiglaid või haiglas, kuid seaduses ettenähtud tingimuste rikkumisega. Karistus niisuguse abordi eest on türm 1 kuni 2 aastat (VNFSV KrK § 140 l. 1). Teise alla kuuluvad abordi tegemise juhtumid isikute poolt, kel ei ole meditsiinilist eriharidust, või arsti poolt, kes tegi operatsiooni tervishoiuvastases olukorras. Karistus selle abordi liigi eest on türm mitte alla 3 aasta (VNFSV KrK § 140 l. 2).

Reeglipäraselt peab karistus isikutele, kellel ei ole meditsiinilist eriharidust, olema kõrgem arstide karistusest, sest operatsioon, mis tehtud nimetatud isikute poolt, on eriti ohtlik naise tervisele ja võib tekitada suuremat kahju kui operatsioon, mis tehtud eriteadlase poolt. Ainult sel juhtumil, kui arst tegi operatsiooni tervishoiuvastases olukorras, vastutab ta samuti nagu isikud, kellel ei ole meditsiinilist eriharidust. 1936. a. 27. juuni seadusega on märgatavalt

suurendatud vastutust arstide suhtes, kes tegid aborti tervishoiuvastases olukorras, ja isikute suhtes, kellel ei ole meditsiinilist eriharidust.

KrK § 140 redaktsioonis, mis kehtis 1936. a. 27. juuni seaduse väljaandmiseni, nägi ette ka kvalifitseeritud aborti teisi liike: 1) abort äriajamisena, s. o. süstemaatilise tegevusena, mis on eluülalpidamise abinõuks (pea- või lississetulek), 2) abort ilma ema nõusolekuta ja 3) abort, mille tagajärjeks oli opereeritava naise surm.

1936. a. 27. juuni seaduse järgi ei too aborti tegemine nende asjaolude olemasolul tingimata kaasa karistuse kõrgendamist, kuid arusaadavalt neid kui kurjategija suurt sotsiaalohtlikkust tõendavaid asjaolusid peab kohus arvestama karistuse määramisel.

Varemini mittekaristatavat naise sundimist aborti tegemisele karistatakse 1936. a. 27. juuni seaduse järgi vabaduskaotusega kuni 2 aastani (VNFSV KrK § 140-a).

Kolmandaks aborti liigiks, mis on ette nähtud 1936. a. 27. juuni seadusega, on abort, mis tehtud raseda naise enese poolt. Karistus, mis ette nähtud rasedale naisele, on väga kerge ja peamiselt kasvatusliku tähtsusega: esimese aborti puhul — ühiskondlik laitus, korduvate puhul — rahatrahv kuni 300 rublani (VNFSV KrK § 140-b).

Abortide asjad vaadatakse läbi rahvakohtunikkude poolt.

III peatükk.

KOHTUPRAKTIKA ABORDI ASJUS.

1936. a. 27. juuni seaduse väljakuulutamisest on möödunud juba mitu aastat. Selle aja jooksul on toimunud meie maal suured edusammud sotsialistliku perekonna kindlustamisel. 1936. a. 27. juuni seaduse moraalsest tähtsusest annab tunnistust järsk abortide arvu vähenemine. Juba 1936. a. teisel poolel, vastavalt Tervishoiu Rahvakomissari andmetele (NSVL KTK „Izvestija“ 27. juunist 1937. a.), langes abortide arv 1936. a. esimese poolega võrreldes enam kui 90%. Selle juures võis tähele panna sündimuse tugevat tõusu. Paljudes kohtades tõusis sündimus 1937. aastal 100%.

1936. a. 27. juuni seadus parandas tunduvalt perekondade materiaalist seisukorda, kes saavad lasterikkuse tõttu riiklikku toetust. Toetus lasterikastele emadele tõusis 200 miljonilt rublalt 1936. a. 916 miljonile rublale 1938. a., s. o. rohkem kui 4 $\frac{1}{2}$ korda.

1936. a. 27. juuni seaduse hiiglasuur kasvatuslik ja kultuuriline tähtsus on väljaspool kahtlust, kuid on vaja meeles pidada, et meil on veel naisi, kes ei ole aru saanud aborti kahjulikkusest ja keda tihti kalutatakse aborti tegema isikute poolt, kes nii või teisi on huvitatud lapse mittesündimisest. Enamikul juhtumel isikud, kes sunnivad ja kihutavad naist abordile, on ise süüdi tema raseduses ega soovi ennast siduda isakohustustega. Meil on ka isikuid, kes kasutasid abordikeeldu teenimise mõttes. Igasugused posijad ja „ämmamoorid“, ka üksikud meditsiinilised töötajad teevad aborti põranda all, võttes kohtu alla satumise riisiko eest kõrget tasu.

On ka isikuid, kes ei tee rasedale naisele aborti, vaid ainult annavad tasulist nõu, kuidas rasedusest vabaneda. On ka juhtumeid, mil üksikud arstid-kurjategijad raha eest määravad ebaõige diagnoosi, annavad valeandmeid raseda tervise üle sihiga võimaldada talle aborti luba saamist.

Võitlust 1936. a. 27. juuni seaduse rikkujatega peab pidama otsustavalt kuni vanalt ühiskonnalt paran-duseks saadud igandite täieliku hävitamiseni. Kuid tegelikult ei peeta seda võitlust alati veel küllalt tõhu-salt. Kohtupraktika uurimine toob järeldusele, et 1936. a. 27. juuni seaduse elluviimisel on üksikute kohtulike uurimisorganite töös rida tõsiseid puudusi.

Üheks eriti tähtsaks puuduseks on kuritege-liku aborti süüdlaste vähene avasta-mine. Vastutusele võetakse peamiselt aborteerita-vaid naised, kuna aga sotsiaalselt kõige kahjulikumad elemendid — abortistid ja isikud, kes sunnivad ja kihutavad naist aborti tegemisele — tihti karistamata jää-vad. Suured raskused nende kurjategijate avastami-sel seisnevad selles, et aborteeritavad naised enamikus ise keelduvad nimetamast isikuid, kes osa võtsid aborti tegemisest, ja kinnitavad, et abort on tehtud nende eneste poolt iseseisvalt.

Mitte küllaldaselt asja uurinud, kvalifitseerivad mõnikord uurimisorganid seda kui eneseaborti.

Uurimise puudulikkuse tõttu pääsevad tihti vas-tutusest mitte ainult isikud, kes nii või teisiti abordist osa võtsid, vaid ka rasedad naised ise, kes võtavad ette kuritegeliku aborti.

Ühenduses tähendatud puudustega uurimisorga-nite töös on vajalik, nagu märkis NSVL Ülemkohus, tunduvalt parandada eeluurimise kvaliteeti, hooli-

kalt avastada abordi tegijaid, sellele kihutajaid ja kaasaaitajaid. Isikute kriminaalvastutusele võtmisel, kellele abortide tegemine on elukutseks, tuleb välja selgitada kogu nende kuritegelik tegevus abortide tegemise alal.

Võitluses abortidega kannatab veel rea puuduste all ka kohtupraktika. Tihti suunatakse kriminaal-karistuse teravik seadusvastase abordi eest peamiselt rasedate naiste vastu. Olemasolevate materjalide põhjal langeb ühiskondliku laitude ja rahatrahvide arvele üle poole kõigist karistustest, mis määratud abordi eest süüdimõistetuile. Vabaduskaotuse määravad koh-tud mitte üle $\frac{1}{3}$ süüdimõistetuist.

Vaatamata seaduse otsesele juhisele rakendada abortistide suhtes vabaduskaotust, praktiseerivad koh-tud tihti paranduslikke töid jms. karistusmääri. Kohtu poolt rakendatakse äärmiselt kergeid karistusi isikute suhtes, kes sunnivad naist abordi tegemisele. Vaata-mata sellele, et seadus nendele abortide eest ette näeb raskema karistuse, rakendavad kohitud tihti nende suh-tes paranduslikke töid ja tingimisi süüdimõistmist.

Sihiga võidelda nende nähtuste vastu määras NSVL Ülemkohtu 58. pleenum, et isikuile, kes sunni-vad naisi abordi tegemisele, tuleb määrata reeglipära-selt „karistused, mis on ühendatud vabaduskaotusega, kusjuures karistust suurendavaiks momentideks tuleb arvestada raseda abitud seisukorda, omakasupüüdlikke motiive jne.“. Rääkides karistustest, mis rakendatakse kohtute poolt 1936. a. 27. juuni seaduse rikkujate suh-tes, võib teha kaks põhijäreldust:

1) ei paljastata küllaldaselt ega võeta kriminaalvastutusele kõige

kuritahtlikumaid ja sotsiaalohtlikumaid kurjategijaid — aborti tegemisele kihutajaid ja sundijaid, samuti ka abortiste, kes elukutseliselt tegelevad abortide tegemisega;

2) seadusvastase aborti tegemises süüdlaste suhtes rakendavad kohtud mitte küllalt karne karistusi.

Märkides kohtupraktika puudusi võitluse alal abortide seaduse rikkujatega, on tarvis alla kriipsutada, et kohtutel tuleb abordiasjade arutamisel „pöörata erilist tähelepanu kõikide asjaolude avastamisele, selgitamisele, kelle poolt ja missugustes tingimustes tehti abort, isikute avastamisele, kes sundisid naisisikut seadusvastase aborti tegemisele, suunates kohtuliku repressiooni pealöögi isikute vastu, kes teevad seadusvastaselt aborte, samuti ka isikute vastu, kes sundisid naist seadusvastase aborti tegemisele“ (NSVL Ülemkohtu 58. pleenumi määrus).

Edasi peab tähendama, et tihti kestab abordiasjade arutamine mitmeid kuid ja venitamine neis asjus takistab 1936. a. 27. juuni seaduse edukat rakendamist. Ühenduses sellega seati abordiasjade arutamiseks kohtus 10-päevane tähtaeg.

Peab ka tähendama, et paljusid asju ei anta kohtu poolt arutusele ettevalmistavale (korraldavale) istungile, mille tagajärjel vägagi tähtsad asjad ei saa tarvilikku ettevalmistust. Abordiasjad tuleb anda läbivaatamiseks ettevalmistavale istungile, et välja selgitada kõik uurimismaterjali puudused.

NSVL Ülemkohtu pleenum otsustas abordiasjade läbivaatamist tagaselja mitte lubada ja kõrgema astme

kohtute kassatsiooni- ning järelevalve-tööd abortide asjus suurendada.

Suur arv abordiasju on algatatud ravidiasutiste poolt, kuid viimased teatavad kuritegelikest abortidest ainult siis, kui abordi tagajärjel tekkis surm või aborteeritud naise raske haigustumine. Ravidiasutised (haiglad, kliinikud, ambulatooriumid jne.) peavad teatama uurimisorganitele kõigist juhtumeist, mil nende poole pöörduvad seadusvastaste abortide tagajärgedega haiged.

Sihiga tõmmata abordile laia nõukogude ühiskonna tähelepanu, tuleb organiseerida neis asjus näitlikke protsesse ühes nende selgitamisega ajakirjanduses ja koosolekutel.

Ühiskond, kes läbi arutas ja heaks kiitis 1936. a. 27. juuni seaduse, peab igati võitlema tema teostamise eest.

Võitlus 1936. a. 27. juuni seaduse elluviimise eest peab olema visa ja väsimatu. Seda peavad tegema nii kohtu alal töötajad kui ka kogu nõukogude ühiskond ja üksikud kodanikud.

LÜHENDITE SELETUS.

KrK — Kriminaalkodeks.

KTK — Kesk-täitevkomitee.

LSKK — NSV Liidu Töölise ja Talupoegade Valitsuse
Seaduste ja Korralduste Kogu.

NSVL — Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit.

VNFSV — Vene Nõukogude Föderatiivne Sotsialistlik Vaba-
riik.

VSKK — Vene NFSV Töölise ja Talupoegade Valitsuse
Seaduste ja Korralduste Kogu.

ÜK(b)P — Üleliiduline Kommunistlik (bolševikkude)
Partei.

SISUKORD.

	Lk.
I ptk. VÕITLUS ABORTIDEGA SOTSIALIST- LIKUS RIIGIS JA KODANLIKES RIIKIDES	3
Sissejuhatus	3
1. Abordi karistatavus mitmesugustel ajaloo- järgudel	5
2. Abortide arvu tõus kodanlikes riikides ...	6
3. Abortide põhjused kodanlikes riikides	7
4. Abordi karistatavus NSVL-s enne 1936. a. 27. juuni seaduse andmist	8
5. Uued ülesanded võitluses abortidega	10
6. Naiste ja laste huvide ja õiguste kaitse 1936. a. 27. juuni seadusega	13
7. Kriminaalkaristuste tähtsus võitluses abor- tidega	16
II ptk. 1936. A. 27. JUUNI SEADUS	16
1. Kuriteo objekt	18
2. Kuritegelike tegude iseloom abordi puhul	19
3. Isikud, kes vastutavad abordi tegemise eest	21
4. Aborti tegevate isikute süüdlus	22
5. Vastutus abordi tegemisele sundimise eest	24
6. Raseda naise vastutus	26
7. Kihutajate ja kaasaitajate vastutus enese- abordi puhul	26
8. Karistused 1936. a. 27. juuni seaduse järgi	27
III ptk. KOHTUPRAKTIKA ABORDI ASJUS ...	29

8
A-11726

**„RAHVAKOHTUNIKU JA RAHVAKAASISTUJA
BIBLIOTEEGIS“ ILMUVAID TEOSEID:**

Koževnikov: Kriminaalasjade alluvus.

Laptev: Kuriteo koosseis ja kriminaalasjade kvalifikatsioon.

Tšeltsov: Kohtu alla andmine.

Arsenjev: Kohtuistung kriminaalasjus.

Koževnikov: Kohtuotsus kriminaalasjus.

„ Otsuste peale edasikaebamine ja protestimine
kriminaalasjus.

Menšagin: Kuriteod võimuorganite vastu.

Utevski: Kuriteost osavõtt.

Durmanov: Karistatuse aegumine ja kustumine.

Reichel: Alimentide asjad.

Abramov: Kohtuistung tsiviilasjus.

„ Kohtuotsus tsiviilasjus.

Kleinman: Kohtu otsuste ja määruste peale edasikaebamine
ja protestimine tsiviilasjus.

Jt. jt.

Hind rbl. 1.50.